

Beslissing OM n.a.v. RTE-oordeel 2019-15

Samenvatting

De patiënte, een vrouw van 75 jaar, werd naar aanleiding van traumatische ervaringen in haar jeugd, gediagnosticeerd met verschillende psychiatrische aandoeningen. Zij had een aantal zelfmoordpogingen ondernomen en werd herhaaldelijk opgenomen in psychiatrische klinieken. Vast is komen te staan dat de patiënte kenmerken vertoonde van een dissociatieve identiteitsstoornis en een posttraumatische stressstoornis. De patiënte had verschillende behandelingen ondergaan, maar geen van de behandelingen sloegen aan. Genezing was niet meer mogelijk.

Procedure

De arts heeft ongeveer zeven maanden voor het overlijden van de patiënte, een psychiater gespecialiseerd in ouderenpsychiatrie, geconsulteerd. Deze psychiater heeft gekeken naar de wilsbekwaamheid ter zake van de levensbeëindiging. Aangezien deze kwestie voor de arts een unieke en eerste psychiatrisch gerelateerde euthanasie was, heeft de arts ongeveer vier maanden voor het overlijden een tweede psychiater geraadpleegd, die tevens SCEN-arts was. Dit was een bewuste keuze. De tweede psychiater heeft - op verzoek van de arts - echter alleen gekeken naar de psychiatrische problematiek en de wilsbekwaamheid (en niet naar de overige zorgvuldigheidseisen). De arts heeft ten overstaan van de RTE toegelicht dat zijn behoefte aan zekerheid vooral zat in het psychiatrisch ziektebeeld, door het gebrek aan ervaring en expertise op dit vlak en niet zo zeer in de procedurele onzekerheid.

Na het bezoek van de patiënte aan de tweede psychiater, realiseerde de arts zich dat hij een SCEN-arts zou moeten raadplegen. De arts wist dat een consultatie een zeer grote belasting was voor de patiënte. Door de vele mislukte behandelingen had de patiënte een aversie ontwikkeld tegen artsen, in het bijzonder psychiaters. Gezien de toestand van de patiënte stelde hij zich de vraag of de onafhankelijke consultatie wel nodig zou zijn. De arts meende dat hij al zeer zorgvuldig te werk was gegaan door het raadplegen van twee psychiaters en de consultatie bovendien slechts een formele afronding van de procedure zou zijn. Desalniettemin vroeg de arts de eerste psychiater om advies. Op grond van de door de arts verstrekte informatie, kwam de eerste psychiater tot de conclusie dat de arts had voldaan aan alle zorgvuldigheidseisen (inclusief de onafhankelijk oordeelsvorming).

Oordeel RTE (2019-15)

De RTE komt tot de conclusie dat de arts geen andere onafhankelijke arts heeft geraadpleegd, die de patiënte heeft gezien en schriftelijk zijn oordeel heeft gegeven over alle zorgvuldigheidseisen. Het feit dat de arts daarbij is afgegaan op een, zoals naderhand bleek, verkeerd advies van de eerste psychiater, ontslaat hem niet van zijn verantwoordelijkheid te handelen conform de door de WTL gestelde zorgvuldigheidseisen.

De RTE heeft de arts om aanvullende informatie gevraagd om na te gaan of er toch nog sprake zou zijn van een onafhankelijke oordeelsvorming. In het onderhavige geval heeft de arts geen feiten kunnen aandragen die een onafhankelijke oordeelsvorming konden onderbouwen.

De RTE is overtuigd van de intentie van de arts om de patiënte, die hij al vele jaren zeer goed kende en die zich in een zeer complexe medische situatie bevond, met respect en de hoogste mate van professionele zorgvuldigheid te begeleiden. Zij waardeert het feit dat de arts het op zich heeft genomen om de complexe casus te behandelen en de consciëntieuze wijze waarop hij de patiënte heeft bejegend. Nu de arts echter niet tenminste één andere, onafhankelijke arts heeft geraadpleegd, kan de RTE niet anders oordelen dat niet is voldaan aan de zorgvuldigheidseis genoemd onder artikel 2, eerste lid, onder e, van de WTL.

Beoordeling Openbaar Ministerie

In de onderhavige zaak komt het College - evenals de RTE - tot de conclusie dat de arts geen onafhankelijk consulent heeft geraadpleegd en dit ook bewust heeft besloten. Dit kan hem strafrechtelijk worden verweten. Dat het raadplegen te belastend zou zijn voor de patiënte, zoals de arts bij de RTE heeft verklaard, is geen verschoonbare reden. Daarnaast ontslaat de verwijzing naar de eerste psychiater, die de arts om advies had gevraagd en had geconcludeerd dat er was voldaan aan de zorgvuldigheidseisen, hem niet van zijn eigen verantwoordelijkheid. De uitvoerend arts is immers blijkens de definitie van artikel 1 onder c van de Wtl verantwoordelijk voor het voldoen aan alle zorgvuldigheidseisen van de Wtl. Dat er geen onafhankelijke arts is ingeschakeld is verwijtbaar nu de onafhankelijke consultatie is bedoeld om een zo zorgvuldig mogelijk besluitvormingsproces van de arts te waarborgen. Het helpt de arts na te gaan of aan alle zorgvuldigheidseisen is voldaan. Ook kan hij reflecteren op het euthanasieverzoek alvorens hij definitief besluit tot inwilliging en uitvoering daarvan.

Het is voorts naar de mening van het College een gemiste kans dat de arts de tweede arts - die tevens SCEN-arts was - niet te vragen de overige zorgvuldigheidseisen te beoordelen. Indien de arts dit had gevraagd, acht het College het aannemelijk dat deze levensbeëindiging

door de RTE als zorgvuldig zou zijn beoordeeld. Sterker nog, de RTE heeft de huisarts nog in de gelegenheid gesteld om aanvullende informatie gevraagd om te komen tot het oordeel dat zou zijn voldaan aan de zorgvuldigheidseisen.

Ondanks het feit dat de arts een strafrechtelijk verwijt kan worden gemaakt, acht het College vervolging niet opportuun. Hiervoor acht het College relevant dat de arts niet over één nacht ijs is gegaan en ruim de tijd heeft genomen om de mogelijkheden voor de levensbeëindiging te onderzoeken door twee onafhankelijke psychiaters te bevragen. Bovendien merkt het College op dat de schending van het consultatievereiste de substantiële zorgvuldigheidsnormen niet raakt omdat er wel twee onafhankelijke psychiaters zijn geraadpleegd, die zich hebben uitgesproken over de wilsbekwaamheid en het ondraaglijk en uitzichtloos lijden. De vraag is of een SCEN-arts ten aanzien van de overige zorgvuldigheidseisen tot een ander oordeel zou zijn gekomen. Het College acht deze kans nihil.

Beslissing

Gelet hierop heeft het College de kwestie onvoorwaardelijk geseponeerd. Nu de arts echter wel heel bewust de keuze heeft gemaakt om geen consulterend arts te raadplegen, heeft het College aanleiding gezien dit onvoorwaardelijk sepot te vergezellen van een schriftelijke waarschuwing. Deze waarschuwing houdt in dat de arts bij eventuele toekomstige zaken, waarin hij niet voldoet aan de eis van een onafhankelijke consultatie, strafrechtelijke vervolging riskeert.